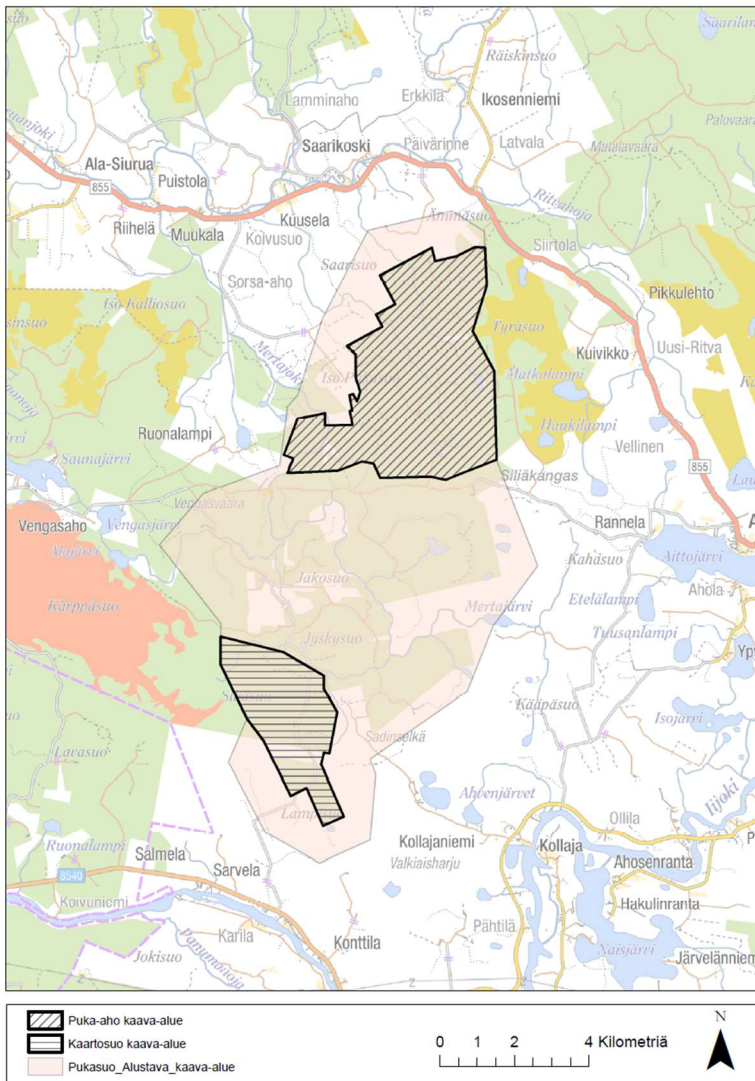

Kaavoitusaloite Pudasjärven Kaartosuon tuulivoimahankkeen osayleiskaavan laatimisesta

Tausta

Metsähallitus on jättänyt Pudasjärven kaupungille keväällä 2024 kaavoitusaloitteen Pukasuo tuulivoimahankkeesta. Maakuntakaavan ratkaisuihin perustuen Metsähallitus jakaa Pukasuo hankkeen kahteen erilliseen tuulivoima-alueeseen, jotka sijoittuvat Pukasuo (tv-1 408) ja Koppelosaarensuo (tv-1 526) maakuntakaavan tv-1 merkintöjen ympärille. Metsähallitus päivittää Pukasuo tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteen kattamaan pohjoisimman Puka-ahon hankealueen ja jättää Pudasjärven kaupungille oman kaavoitusaloitteen Kaartosuon hankealueesta.

Kuvassa 1 on alkuperäinen Pukasuo hankealue ja sekä uudet Puka-Ahon ja Kaartosuon hankealueet.

Kuva 1. Puka-ahon ja Kaartosuon hankealueet

Suunniteltava hankekokonaisuus

Metsähallitus jättää Pudasjärven kaupungille tämän kaavoitusaloitteen liitteessä 1 hahmotellulle Kaartosuon alueelle kattaen ainakin Metsähallituksen hallinnoimat valtion maat. Suunnittelualueen koko on noin 830 hehtaaria. Lopullinen kaava-alue tullaan määrittämään Pudasjärven tuulivoimaohjelman mukaisesti kattamaan melumallinnusten mukainen 40 dB alue. 40 dB aluetta ei huomioida alueilla, joissa kaava-alue rajautuu viereisen tuulivoimahankkeen kaava-alueeseen. 40 dB alue ulottuu myös pohjavesialueille, vaikka näille ei voimalarakentamista kohdistukaan. Valtaosa suunnittelualueesta sijoittuu Pudasjärven tuulivoimaselvityksessä osoitetuille potentiaaliselle tuulivoima-alueelle Koppelosaarensuo. Pohjois-Pohjanmaan liiton Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkisessa ehdotusvaiheessa Koppelosaarensuo (tv-1 526) alue on esitetty tuulivoima-alueena.

Tuulivoimahankkeen on alustavasti kaavailtu koostuvan enintään 10 tuulivoimalasta (yksikköteho 6–10 MW), jotka sijoittuvat Pudasjärven kaupungin alueelle. Kaavoituksen lopullinen aluerajaus, tuulivoimaloiden sijoittelualueet kaava-alueen sisällä, tuulivoimaloiden lopullinen lukumäärä ja sähköverkkoon liittämiseen tarvittava voimajohtoreitti tarkentuvat kaavaprosessin aikana.

YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä tulee soveltaa tuulivoimapuistoihin, joissa voimalaitosten määrä on vähintään 10 tai niiden yhteenlaskettu kokonaisteho on vähintään 45 MW. Suunniteltu tuulivoimahanke kuuluu näin ollen YVA-lain hankeluetteloon. Metsähallitus tulee käymään hankesuunnittelun alussa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa YVA-lain mukaisen ennakkoneuvottelun hankkeen hallinnollisista menettelyistä, selvitystarpeista sekä hankkeen muista lähtökohdista. YVA-menettelyssä arvioidaan myös hankkeen vaatimien voimajohtojen vaikutukset. Suunnittelussa tullaan ottamaan huomioon kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) yhteydessä tehtävien selvitysten tulokset, sekä sidosryhmien esittämät näkemykset. Metsähallituksen tavoitteena hankesuunnittelussa on aktiivisen vuoropuhelun avulla yhteensovittaa ja huomioida eri alueidenkäyttömuotojen, kuten elinkeinojen ja virkistyskäyttäjien tarpeet. Kaartosuon YVA tullaan toteuttamaan samassa YVA:ssa metsähallituksen Puka-ahon hankkeen kanssa.

Hankealueella sijaitsee turvetuotantoalueita, joissa tuotannon päättymisen jälkeen voi olla mahdollista tuottaa aurinkoenergiaa. Tämä huomioidaan hankkeen YVA- ja kaavamennettelyssä tarvittavalla tavalla. Hankesuunnittelussa ja kaavoituksessa tullaan huomioimaan myös mahdollisten sähkönvarastointiratkaisujen toteuttaminen hankkeen yhteyteen.

Hanketoimija

Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka hallinnassa on noin 12 miljoonaa hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita. Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi vuoteen 2035 mennessä. Metsähallitus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista muun muassa mahdollistamalla tuulivoimalla tuotetun uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen valtion maa- ja vesialueilla. Vuodesta 2009 lähtien Metsähallitus on ollut kehittämässä noin 11 % Suomeen asennetusta tuulivoimakapasiteetistä.

7.11.2024

Periaatteena Kaartosuon tuulivoimahankkeen kehityksessä on aito vuoropuhelu osallisten kanssa ja toimiminen ihmistä sekä luontoa kunnioittaen. Hankkeen edistymisestä viestitään avoimesti ja aktiivisesti paikallisille asukkaille ja muille sidosryhmille. Hanke mahdollistaa vähäpäästöisen tuulisähkön tuottamisen kotimaassa ulkomaisen tuontisähkön ostamisen sijaan. Hyvän teknisen kehityksen ansiosta hanke voidaan toteuttaa ilman Suomen valtion tukea.

Metsähallitus ei tule itse rakentamaan tuulivoimapuistoa, vaan myy hankkeen rakentamisoikeudet myöhemmin päätettävälle tuulivoimatoimijalle. Metsähallitus jää alueen maanomistajaksi ja edunvalvojaksi valtionmaiden osalta.

Hankkeen aikatauluehdotus

Metsähallituksen aikatauluehdotus kaavaprosessille on esitetty taulukossa 1. Kaavoitusprosessi pyritään yhdistämään YVA-prosessin kanssa siten, että prosessi olisi sidosryhmille selkeä ja mahdollisimman sujuva.

Taulukko 1: Kaartosuon tuulivoimahankkeen kaavavaiheen alustava aikataulurunko.

TUULIVOIMAHANKKEEN YVA:N, KAAVAN JA NÄITÄ TUKEVIEN SELVITYSTEN ALUSTAVA AIKATAULU																																																
	2024												2025												2026												2027											
TYÖVAIHE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7					
YVA ja Kaava																																																
Kaavoitusaloitteen toimitus ja hankeselvitys																																																
Kaavoitusaloitteen hyväksyminen																																																
Kaavakonsultin valinta																																																
OAS ja YVA ohjelma																																																
Luonto- ja muut selvitykset																																																
Kaavaluonnos ja YVA-selostus																																																
Kaavaehdotus																																																
Kaavapäätös (kunnanvaltuustokäsittely)																																																

Tuulivoimapuiston osayleiskaava voitaisiin hyväksyä vuoden 2027 aikana, jonka jälkeen tuulivoimaloille haettaisiin rakennusluvat. Tuulipuiston rakentaminen voisi tällöin alkaa vuosien 2028–2030 aikana, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön arviolta vuosina 2030–2032. Kaavaprosessin rinnalla hankealueella tehdään myös kattavat tuulimittaukset ja selvitetään hankealueen ulkopuolisen sähkönsiirron toteutusvaihtoehdot.

Nykyinen kaavatilanne ja maankäyttö

Kaavatilanne

Hankealueelle ei sijoitu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoima-alueita. Hankealueelle sijoittuu useita maakuntakaavaan merkittyjä turvetuotantoalueita. Maakuntakaavassa alueella on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue Siliäsuo. Hankealueen pohjoispuolella on pohjavesialue. Maakuntakaavan merkinnät tullaan tarvittavilta osin huomioimaan hankkeen suunnittelussa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen. Kyseisessä kaavassa osoitetaan uudet seudulliset tuulivoimarakentamiseen soveltuvat tuulivoima-alueet. Vaihemaakuntakaavan julkinen ehdotusvaihe on julkaistu syyskuussa 2024, ja Kaartosuon hankealueelle sijoittuu tuulivoimaloiden alue tv-1 526 Koppelonsaarensuo. Esitetty kaavan aluerajaus on laajempi kuin maakuntakaavassa esitetty tuulivoima-alue.

7.11.2024

Suunnitellulle hankealueelle ei sijoitu asemakaavoja tai yleiskaavoja.

Poronhoito

Hankealue sijaitsee Kollajan paliskunnan alueella. TOKAT-aineistossa alueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat Kärkönselän ja Lampisuonsaaren siirtoaita-alueet.

Paliskunnan kanssa on keskusteltu paliskunnan toiminnoista, maakuntakaavan ehdotusvaiheen tuulivoima-alueista ja Tuuli-hankkeen alueista Kollajan paliskunnan alueella. Paliskunnan kanssa on keskusteltu laajemmasta Pukasuon hankkeesta.

Kollajan paliskunta on huolissaan tuulivoimahankkeiden vaikutuksista poronhoitoon. Metsähallituksella on kokemusta tuulivoimahankkeiden kehittämisestä poronhoitoalueella ja tahtotila tuulivoimatuotannon ja poronhoidon yhteensovittamiseen.

Muu maankäyttö

Kokemuksemme perusteella oletamme, että hankealueen sisällä ja sen läheisyydessä on monia muitakin tahoja ja ryhmiä, jotka käyttävät aluetta: mm. metsästäjät, marjastajat ja moottorikelkkailijat. Tuulivoiman hankekehityksen aikana nämä alueen muut käyttäjät tunnistetaan ja haastatellaan ja tutkitaan heidän kanssaan mahdollisuuksia vähentää tuulivoiman rakentamisesta johtuvia haittoja mm. maankäytöllisen keinojen avulla. Selvyiden vuoksi todetaan kuitenkin, että tuulivoimahankkeen mahdollinen toteutuminen ei tule estämään kaavoitettavan alueen muuta rinnakkaista käyttöä kuten virkistyskäyttöä, marjastusta tai metsästystä. Niin ikään turvetuotanto on yhteensovittavissa.

Ehdotetun hankealueen läheisyyteen (alle 2km etäisyydellä alustavista voimalapaikoista) sijoittuu myös yksityisten maanomistajien maa-alueita, joille sijoittuu rakennuksia. Yksityisten maanomistajien niin toivoessa voi Metsähallitus neuvotella näiden kiinteistöjen osalta erilaisista vaihtoehtoista: esimerkiksi kiinteistön käyttötarkoituksen muutos, osto tai vaihto.

Hankealue rajautuu Etelässä Windan Kääpäsuo tuulivoimahankkeeseen. Maakuntakaavan ehdotuksessa hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole muita tv-1 alueita. Lähin maakuntakaavan viranomaisehdotuksen tv-1 alue on noin 15 kilometrin etäisyydellä hankealueelta luoteeseen sijaitseva Kuikkasuo (tv-1 410).

Verkkoliityntä

Hankkeen liittäminen kantaverkkoon pyritään toteuttamaan yhteistyössä muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa. Hankkeen ensisijaisena liitospisteenä on Hervan sähköasema Yli-lissä. Hankekehityksen aikana selvitetään myös muita sähköliityntävaihtoehtoja.

Puolustusvoimat

Metsähallitus on saanut hankkeelle puolustusvoimien positiivisen lausunnon 12.2.2024.

Esitys Kaartosuon tuulivoimapuiston osayleiskaavan laatimiseksi

Ehdotamme kaavoitusprosessille seuraavaa lähestymistapaa:

- Pudasjärven kaupunki käynnistää oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisen maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n ja 77a §:n mukaan siten, että voimaloiden rakennusluvut voidaan myöntää yleiskaavan perusteella.
- Metsähallitus on valinnut hankkeelle kaava- ja YVA-konsultiksi Sitowise Oy:n. Esitämme, että Pudasjärven Kaupunki hyväksyy valitun konsultin ja toteaa päteväksi ja soveltuvaksi tehtävään. Metsähallitus laatii kaupungin kanssa kaavoitussopimuksen.
- Metsähallitus laatii tuulivoimahankkeelle osayleiskaavoitusprosessin rinnalla lakisääteisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, minkä tuloksia tullaan hyödyntämään osayleiskaavoituksessa. Ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan yhtenä kokonaisuutena Metsähallituksen Puka-ahon tuulivoimahankkeen kanssa. Myös tässä konsulttina toimii hankkeelle valittu kaava- ja YVA-konsultti Sitowise Oy.
- Hankealueen potentiaali aurinkovoimantuotantoon kartoitetaan ja aurinkovoima tullaan huomioimaan tarvittavilta osin YVA:ssa ja kaavassa. Mahdolliset sähkön varastointiratkaisut huomioidaan myös tarvittavilta osin kaavassa.
- Metsähallitus vastaa kokonaisuudessaan osayleiskaavan selvitysten ja suunnitelmien laadinnasta, kustannuksista sekä kuulutus- yms. kuluista.
- Pudasjärven kaupunki vastaa kaavaprosessin lakisääteisistä hallinnollisista tehtävistä. Esitämme, että kunta vastaisi omista hallinnollisista kustannuksistaan osayleiskaavan käsittelyvaiheisiin liittyvissä lakisääteisissä tehtävissä (pl. myöhemmin laadittavassa Kaavoitussopimuksessa erikseen sovitut kustannukset, jotka Metsähallitus korvaa kaupungille).

Esteellisyydestä

Kaikessa mahdollista tuulivoima-aluetta koskevassa päätöksenteossa pyydämme ottamaan huomioon esteellisyyden vaikutuksen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hallintoasian käsittelyyn. Käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia sellaisia hallintomenettelyssä suoritettavia toimia, jotka voivat jollakin tavoin vaikuttaa asiassa tehtävän päätöksen sisältöön. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että viranomaisen/luottamushenkilön ja/tai hänen perheenjäsenensä omistaessa maita tuulivoima-alueella, hän ei saa osallistua päätöksentekoon. Lisätietoja esteellisyydestä esim. Kuntaliiton sivuilla: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-paatoksenteko/esteellisyys>

Lisätietoja asiasta antaa:

Kasper Åman
Projektipäällikkö, Metsähallitus Kiinteistökehitys
Puhelin: 040 621 5871
Sähköposti: kasper.aman@metsa.fi

7.11.2024

Ystävällisin terveisin,

Ville Koskimäki

Hankekehityspäällikkö,
Metsähallitus

LIITE 1 Ehdotus osayleiskaavan alustavaksi rajaukseksi

LIITE 2 Hankealueen sijainti

4 HANKEARVIO

Hankeselvityksen tekijä laatii arvion edellä mainittuihin asioihin perustuen hankkeen vaikutuksista, toteuttamismahdollisuuksista sekä selvitettävistä asioista. Tuulivoimahankeselvitys ja arvio ovat edellytys tuulivoimayleiskaavan kaavoitusaloitteen päätöskäsittelylle kaupunginhallituksessa (Kuva 9, Taulukko 1). Kaavoituspäätös tehdään tuulivoimaohjelman kriteerien ja tuulivoimahankeselvityksen johtopäätösten perusteella ja päätös voi olla myös kielteinen. Mahdollinen kielteinen kaavoituspäätös ei aiheuta kaupungille korvausvelvollisuutta hanketoimijan kustannuksella.

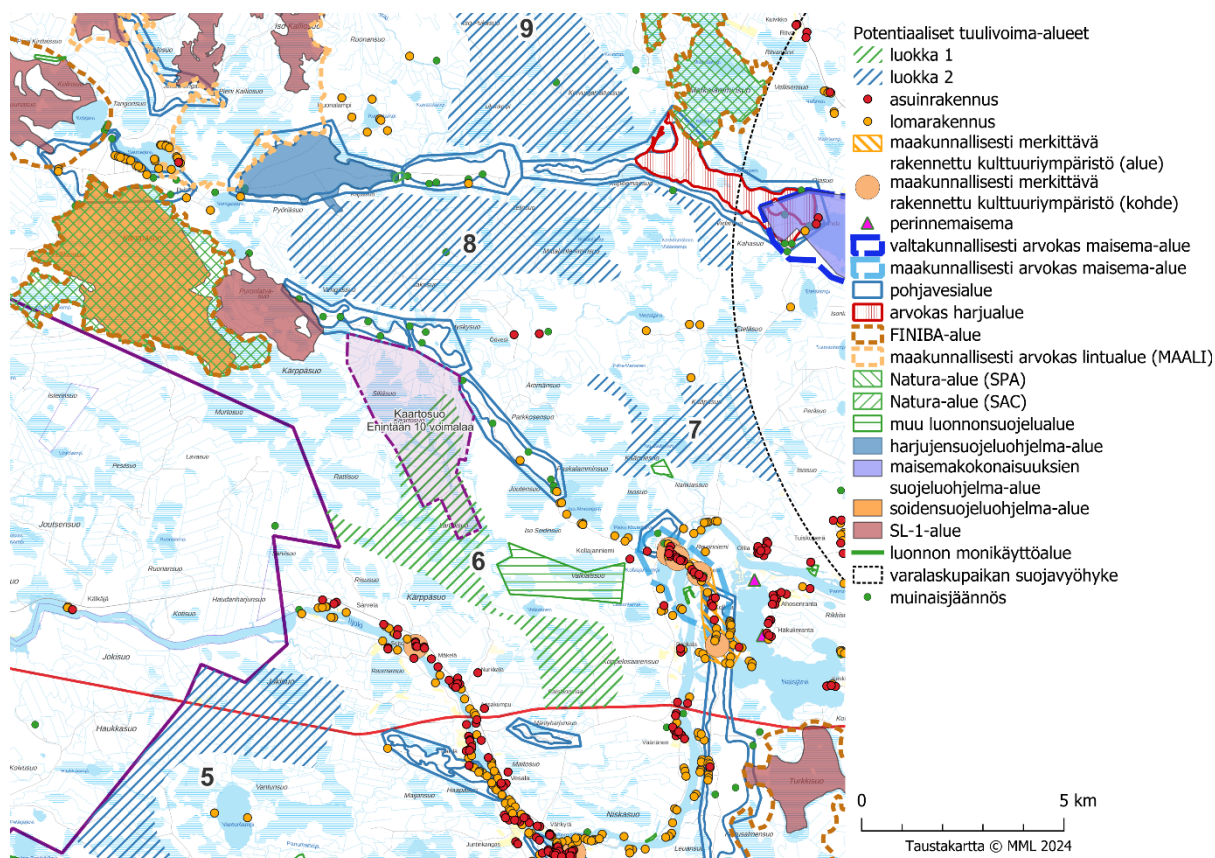
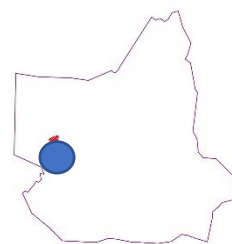
KAARTOSUO (METSÄHALLITUS)

TUULI-hankkeen alue nro 6 (Koppelsaarensuo)

Pudasjärven tuulivoimaselvitys luokka 1

Pinta-ala 13,4 + 22,6 = 62 km²

Hankealueen pinta-ala 824 ha

Kuva 9. Kohdekortti Metsähallituksen Kaartosuo hankalueelta ja sen ympäristöstä.

Taulukko 1. Metsähallituksen Kaartosuon hankearviointi.

Sijainti ja yleiskuvaus	Laaja alue Pudasjärven länsiosassa, noin 21 km Pudasjärven keskustasta länteen, noin 2 km Oulun kunnan rajalta. Alue on osin ojitettua ja ojittamatonta suota, turvetuotantoalueita, metsää, kuivempia alueita, kankaita sekä pieniä vesistöjä
Asutus ja yhdyskuntarakenne	Alueen keskiosa sijaitsee kaukana asutuksesta. Lähellä on vain yksittäisiä vakituisia ja loma-asuntoja. Lijoen varrella oleva asutus on hankealueelta noin 3 km etelään. Aittojärven kylä sijaitsee 10 km alueelta itään. Itä-kaakkoispuolella olevan Kollajan asutus on noin 4 km päässä hankealueelta. Alueen pohjoispuolella on nauhamaista asutusta Siuruanjoen varressa. Lähin kylä Saarikoski on yli 10 km etäisyydellä. Haja-asutustyyppistä rakentamista hankealueen ympäristöä. Saunajärvellä noin 6 km luoteeseen on loma-asutusta.
Luonnonympäristö	Alueen länsipuolella noin 1,5 km etäisyydellä on Kärppäsuu-Räinänsuon Natura-alue (SAC/SPA F11103805). Alue on myös soidensuojeluohjelma-alue ja FINIBA-alueita Isterinjärven ympäristön suot. Alueen itäpuolella on Litokairan FINIBA-alue on yli 15 km etäisyydellä alueelta luoteeseen. Hankealueella on luo-1 alue (Siliäsuu). Alueen kaakkoispuolella on yksityismaiden luonnonsuojelualue Valkiaissuon aarnialue noin 800 m päässä hankealueen rajasta. Hankealueen välittömässä läheisyydessä pohjoispuolella on kolme pohjavesialuetta (Jyskylampi, Pyöriämaa, Sadinselkä).
Maisema ja kulttuuriympäristö	Alueen koillispuolella noin 8 km etäisyydellä on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Aittojärven ja Livojokivarren kulttuurimaisemat. Kyseinen alue kuuluu osittain myös maisemakokonaisuuksien suojeluohjelmaan. Aittojärven maisema-alueen keskellä sijaitsee myös maakunnallisesti merkittävä Aittojärven rakennettu kulttuuriympäristö. Alueen kaakkoispuolella noin 3 km etäisyydellä on maakunnallisesti arvokas maisema-alue Kollajan kulttuurimaisema Ijokivarressa. Samalla alueella on myös maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön alueet Kollajan kylä ja Kollajanniemi, jotka sisältävät useita maakunnallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Alueen eteläpuolella vähän yli 2 km etäisyydellä on maakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kohde Seiteri. Alueella ei ole tunnettuja kiinteitä muinaisjäännoiksiä, mutta hankealueen pohjoispuolella niitä on alle 2 km etäisyydellä useita.
Elinkeinot	Alueella tulee huomioida vaikutukset poroelinkeinolle. Alue kuuluu Kollajan paliskuntaan. Tuulivoimarakentaminen vaikuttaa paikallisesti alueella harjoitettavaan maa- ja metsätalouteen. Alueen turvetuotantoalueiden jälkikäyttöä pohdittaessa energiantuotanto voi olla yksi vaihtoehto.
Sähkönsiirto	Voimalinja sivuaa alueen etelärajaa. Lähin muuntoasema on 10 km etäisyydellä. Maakuntakaavassa on merkitty pohjoiseteläsuuntainen sähkönsiirron yhteystarve alueen halki.
Maaperä	Alue on pääosin sekalajitteista maalajia ja turvetta, pieneltä osin myös karkearakeista maalajia.
Maanomistus	Hankealueen pinta-alasta 772 hehtaaria eli noin 94 % on valtion mailla. Alue on lähes kokonaan monikäyttömetsää.

Muuta	-
Puoltavat ja rajoittavat tekijät Hanketta puoltavat asiat vihreällä Kielteiset/erityistä huomioita vaativat asiat punaisella	+ Alue on osittain energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tv-alueella (526). + Alue pääosin metsätalouskäytössä. + Alue tiestön osalta hyvin saavutettavissa. - Maakunnallisesti arvokas Kollajan kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö Iijokivarressa noin 4 km päässä. - Hankealueella on luonnonsuojelualue, jolle ei kohdistu rakentamista. - Linnustovaikutukset. - Sijaitsee paliskunnan porojen parhaalla vasonta-alueella. - Alueella ei voimajohtoja. - Hankealue limittää/päällekkäin toisen hankkeen kanssa, hankealueiden rajaukset yhteensovitetaan kaavoituksen edetessä - Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. - Pohjavesialueiden läheisyys ja Puka-Ahon alueelle yhdistyvän maakaapelin reitin pohjavesialueen ylittäminen.
Jatkosuunnittelussa huomioitavaa	Vaikutukset Valkiaissuon aarnialueelle. Vaikutukset Kärppäsuon Natura- ja FINIBA-alueelle, Puronlatvansuon alueelle sekä pohjaveteen. Vaikutukset linnustolle ja petolintujen elinympäristöille. Voimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida riittävät etäisyydet asutukseen. Poronhoidon edellytykset tulee huomioida hankesuunnittelussa. Yhteistyötä metsästäjien kanssa on hyvä ylläpitää. Sähkönsiirto tulee mahdollisuuksien mukaan toteuttaa useamman tuulivoimahankkeen yhteishankkeena. Voimaloita ei tule sijoittaa pohjavesialueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Hankkeessa tulee varautua Natura-arviointiin. Asia tarkentuu YVA-menettelyssä. Maisemavaikutukset tulee huomioida. Hankkeessa tulee huomioida yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.